

**„DRAHÍ SALEZIÁNI,
BUĎTE SVĚTÍ!“**

Generální dom
Řím

„DRAHÍ SALEZIÁNI, BUĎTE SVÄTÍ!“¹

V Ríme 14. augusta 2002
Vigília Nanebovzatia Panny Márie

Drahí spolubratia,

prešli štyri mesiace od skončenia 25.GK. Bola to silná skúsenosť saleziánskej spirituality. Máte v rukách jej dokument *Saleziánska komunita dnes*, ktorý - ako napísali niektorí saleziáni - provincie veľmi dobre prijali a stali sa predmetom štúdia a asimilácie v spoločnom úsilí o obnovu našich komunít. Teraz sa týmto svojím prvým okružným listom dostávam do kontaktu s vami.

Písanie listov je apoštolská forma, ktorú používal aj svätý Pavol, aby prekonal priestorovú vzdialenosť a svoju neprítomnosť v komunitách. Prostredníctvom listov sprevádzal ich život. Aj listy hlavného predstaveného, i keď iným spôsobom, chcú prostredníctvom komunikácie vyjadriť blízkosť k provinciám, deliť sa s tým, čo sa deje v Kongregácii a ozrejmiť novým svetlom život a pastoračno-výchovnú prax komunít. Píšem vám na vigíliu Nanebovzatia Panny Márie po spomienke na narodenie nášho drahého otca dona Bosca. Neskrývam svoju túžbu byť pri vás, pri vašej súčasnej práci a najkrajších snoch. V hĺbke svojho srdca však túžim modliť sa za každého z vás. Pán nech vás naplní svojím najvyšším Darom, Svätým Duchom, aby vás obnovil a posvätil podľa obrazu nášho zakladateľa, ktorého sme dostali za vzor (porov. S 21). Panna Mária, expertka Svätého Ducha, nech vás naučí prijímať ho a vytvárať mu priestor, aby vás urobil plodnými vo vašom apoštolskom poslaní a šťastnými veriacimi v Ježiša Krista, ktorý je Otcovým Slovom.

Dnes vám chcem hovoriť práve o svätosti. Nadväzujem tak na niektoré svoje myšlienok, ktoré som vyjadril na konci Kapituly, najmä po audiencii u Svätého Otca a po blahorečení Artemida Zattiho, sestry Márie Romerovej a don Luigiho Variaru. Mojim cieľom nie je napísať traktát o svätosti, ale predstaviť vám ju ako Boží dar a ako apoštolskú nevyhnutnosť, poskytnúť vám niektoré pohnútky, ktoré by vám mohli pomôcť uvádzať ju do života, a naznačiť metódu, prostredníctvom ktorej by ste ju mohli ľahšie dosiahnuť.

Súhrn šťastných okolností

Zvolenie za hlavného predstaveného na kapitule, ktorá sa zaoberala témou saleziánskej komunity ako miestom nášho každodenného posväcovania, a „dar troch nových blahoslavených saleziánskej rodiny“² - saleziána kňaza, saleziána koadjútora a sestry FMA - ma pobáda zaoberať sa témou svätosti, alebo, ako som povedal v záverečnom príhovore GK, zaoberať sa myšlienkou o Božom primáte: „Boh musí byť naším prvým «zamestnaním»“³. Svätý Otec vo svojom príhovore apeloval na účastníkov kapituly

a celou váhou svojho primátu potvrdil cieľ svätosti. Už v posolstve ku GK pri jej otvorení nám pripomenul, že „smerovať k svätosti“ je „zásadnou odpoveďou na výzvy dnešného sveta“ a že tu „nejde o to, aby sme sa púšťali do nových aktivít a iniciatív, ale skôr o to, aby sme bez kompromisov žili a svedčili o evanjeliu, a týmto spôsobom pobádali mladých ku svätosti.“⁴ Na audiencii zhrnul toto posolstvo do silnej výzvy: „Drahí saleziáni, buďte svätí. Dobre viete, že vašou hlavnou úlohou je vaša svätosť“⁵.

Ide o súhrn okolností, ktoré nepovažujem za náhodné, totiž pre kresťana náhody neexistujú, ale za okolnosti, ktoré boli vpísané do Božieho plánu a preto ich treba interpretovať v duchu viery: prečo si teda nezvoliť svätosť ako program života a riadenia kongregácie? Toto bol môj úmysel, keď som vo svojom záverečnom príhovore na Kapitule povedal, že „svätosť je aj posolstvom tejto kapituly, ktorá sa uzatvára darom troch nových blahoslavených“.⁶

Začiatok mojej služby je osvietený týmto svetlom a preto je pre mňa výrečnejší než akýkoľvek druh gratulácií. Pripomína mi náš vynikajúci cieľ. Zaiste ide o veľmi náročné posolstvo, lebo ukazuje absolútne najvyššiu métu, ktorá vzbudzuje optimizmus a nádej, keď vidíme mnohých našich bratov a sestry, ktorí dosiahli vrchol blahoslavenstiev. Odvolávajúc sa na nich, na našich pokrvných príbuzných v duchu, môžeme parafrázovať slová liturgie: „Nepozerať, Otče, na naše hriechy, ale na svätosť svojej rodiny“.

Na základe týchto významov sa zbiehajúcich okolností som sa rozhodol, že svoj prvý list venujem svätosti.

1. Svätosť, trvalé dedičstvo našej saleziánskej rodiny

Nikdy sa Bohu dostatočne nepod'akujeme za dar svätcov v našej charismatickej rodine. Naša dejiny, napísal Svätý Otec, sú „dejiny bohaté na svätých, z ktorých mnohí boli mladí“.⁷ Na audiencii opäť hovoril o „početných svätých a blahoslavených, ktorí tvoria celý šík vašich ochrancov“.⁸ To je dôkaz, že saleziánska charizma nielen ukazuje cestu k svätosti, ale ak sa žije, dosahuje aj svoj cieľ, ako sa to stalo v prípade nemálo bratov a sestier.

Moji predchodcovia sa pri tejto panoráme radi pozastavili.⁹ Aj ja sa chcem zamyslieť nad touto našou „nie malou skupinou svätých a blahoslavených saleziánov“,¹⁰ aby ste tak mali účasť na tom, čo mi najviac leží na srdci.

1.1. Po stopách dona Bosca

Naši svätí sú iste najkvalifikovanejší „svedkovia“ našej spirituality, lebo ju žili a žili heroicky. Mňa zaujal najmä fakt, že každý z nich v sebe stvárnil nejaký špecifický prvok našej charizmy. Tým, že ho zdôraznili, stal sa viditeľnejším a žiarivejším. Zmocnili sa ho a prehĺbili ho až do

takej miery, že by sme ich mohli označiť ako „monografické prehĺbenie“ zakladateľa.

Vďaka niektorým z nich vznikli v Cirkvi dokonca nové rehol' né kongregácie ako nové konáre toho istého kmeňa. Vyjadrili tak skryté sily, ktoré sa nachádzali v pôvodnom semienku našej charizmy. Každý z nich vyniká nejakým osobitným poslanstvom.

Ak sa na nich súčasne pozrieme, budeme mať ucelenejší a pravdivejší pohľad na našu duchovnú skúsenosť. Sú to rozličné tóny, ktoré utvárajú celkovú harmóniu. Noty sú rôzne: noty najznámejšie i menej výrazné, vyslovené stlmene i noty, povedal by som znížené, i noty nezvyčajné, akoby sa vymykali z našej spirituality. Tieto rozličné „vydania“ dona Bosca, ktoré Cirkev oficiálne uznala, právom majú svoje miesto medzi nami. Znovu nám ho predkladajú ako živého, aby sme si ho všímali a strážili. My, jeho synovia, a dediči takého veľkého bohatstva, sa tešíme, že môžeme v ich tom či onom prvku rozpoznať črty nášho Otca.

Chcel by som tu ako príklad vymenovať niektoré z týchto originálnych črt, ktoré nachádzame v spoločnom dedičstve našej rodiny, v saleziánskej svätosti:

- *Spiritualita, ktorá vie vytvoriť syntézu medzi prácou a sebaovládaním.* Mysel' nám letí k donovi Ruovi, vzoru nezvyčajnej obetavosti, o ktorom najkrajšie slová povedal Pavol VI.: „Ak sa don Rua skutočne pokladá za prvého pokračovateľa don Boscovho príkladu a diela, vždy budeme so záľubou o ňom meditovať a ctiť si ho v jeho asketickej pokore a závislosti“.11

- *Spiritualita, ktorá sa rodí z pastoračnej lásky, ktorá sa dáva milovať a zjavuje Božie otcovstvo.*12 V spomienkach sa nám vynára don Rinaldi. Čítame v aktoch jeho procesu blahorečenia: „Kto sa dostal do jeho blízkosti, cítil prítomnosť otca“13

- *Spiritualita, ktorá sa vyjadruje čínorodou pokorou a je „jednoznačným znamením Božej logiky, ktorá je v protiklade s logikou sveta“.*14 Toto je príklad Márie Dominiky Mazzarellovej.

- *Spiritualita každodennosti a práce.*15 V tejto panoráme nachádzame laickú totožnosť, či už zasvätenú alebo nezasvätenú. Keď ide o prvú skupinu, hneď máme na mysli dve postavy „dobrého Samaritána“. Je to Simon Srugi a Artemide Zatti. V nezasvätenom laickom živote myslíme na prvú zo všetkých našich spolupracovníčok - na mamu Margitu, ktorej postava vzbudzuje stále väčšie sympatie, ktoré sa menia na prejavy úcty a vyslyšaných milostí.

- *Spiritualita, ktorá zladuje kontempláciu s činnosťou.*16 Pred očami máme len nedávno blahoslavenú sestru Máriu Romero Menesesovú, animátorku 36 oratórií a pastoračných inštitúcií, ktoré pri nej rástli nevídanou silou a stávali sa tradíciou. Alebo Attilio Giordani, krásny vzor saleziánskeho spolupracovníka, vulkán iniciatív medzi svojimi oratoriánmi.

- *Spiritualita vzťahov a rodinného ducha, preniknutá radosťou.*17 Máme na mysli don Cimattiho. Istý svedok o ňom hovorí: „Keď sa objavil, aj múry sa usmievali“.

- *Spiritualita rovnováhy.* Naše myšlienky zalietajú k donovi

Quadriovi, k neodolateľne strhujúcemu magnetu svojich klerikov, v ktorom sa úžasne stretali prirodzené i nadprirodzené dary.

- *Spiritualita, ktorá sa stotožňuje s rozmerom obety.* Stačí si prečítať životopis dona Beltramiho, dona Czartoryského a dona Variaru, a uvidíme ako svoje bolesti pretvorili na kráľovskú cestu vlastného posvätenia a vytvorili z neho, ako to bolo v prípade dona Variaru, novú charizmatickú kongregačnú líniu.

Keď mali pred sebou trpiaceho don Bosca, začali „túžiť“ po kríži a mali z neho vnútornú radosť.

- Napokon nemôžeme zabudnúť na veľký počet našich **mučeníkov**, spolubratov, sestier i mladých, ktorých blahorečenia sa uskutočnili na konci a začiatku dvoch storočí. Saleziánska rodina hrdá na to, že má už vyše sto rokov, je šťastná, že má už vyše sto mučeníkov (do dnešného dňa je ich 111) 18 a cíti sa za nich zodpovednou: *mučeniectvo, vyliatie krvi ako aj darovanie života v každodennej obetavosti, je prirodzeným prvkom saleziánskeho ducha.* Porozumieme posolstvu tohto daru? Prijmeme jeho dôsledky? Svätý Otec 11. marca 2001 blahorečil 233 španielskych mučeníkov, z ktorých bolo 32 saleziánov. V homílii, ktorú pri tejto príležitosti povedal, sa takto vyjadril: „Na začiatku tretieho tisícročia putujúca Cirkev v Španielsku, je povolaná prežívať novú kresťanskú jar“.¹⁹ Prečo nepočítať s neporovnateľnou pomocou našich mučeníkov, „aby sme tak nádejou naplnili naše apoštolské iniciatívy a pastoračné úsilie v nie vždy ľahkej úlohe novej evanjelizácie“.²⁰ Aj pre nás saleziánov musí platiť: *Sanguis martyrum, semen christianorum.* Krv mučeníkov je semenom nových kresťanov!²¹ Nedajme sa znechutiť ťažkosťami. Keď ide o budúcnosť, máme po boku vynikajúcich spoločníkov.

Toto sú lupienky kvetu našej svätosti, ktorá sa polychroniou veku, foriem života a služby, časov, posolstiev národov a kultúr, stala podnetnou a presvedčivou svätosťou. „Spoločným základom rôznorodosti pôvodu, životného stavu, úloh a úrovne vzdelania, ako aj miestom narodenia, je jediná inšpirácia: saleziánska spiritualita. Možno ju predložiť formou náuky, ale možno ju prospešne vyrozprávať prostredníctvom životopisov, ktoré jej črty dokážu oveľa lepšie priblížiť v každodenných životných okolnostiach“.²²

1.2. Naše posvätenie: dar a výzva

Naši bratia a sestry, ktorých sme si pripomenuli, reprezentujú uskutočnenú a navždy ustálenú svätosť na stupni dosiahnutého rastu. Naša svätosť sa ešte len uskutočňuje. Oni prešli cestou a prišli do cieľa. Keď spoznáваме ich život a kráčame tou istou cestou ako oni, učíme sa ako máme odpovedať na Božiu milosť a na dar svätosti. Každý z nich je príkladom rôznych ciest saleziánskeho života a ich úspešnosti. Kladiem si otázku či - a do akej miery - ovplyvňujú naše pozemské putovanie.

Bratia a sestry, ktorí svätosť už dosiahli, nás uistujú, že svätosť je možná, no

predovšetkým nám ukazujú rozdielne a súčasne očarujúce cesty, ktorými ju možno dosiahnuť. Nájdeme aj my najvhodnejšiu cestu, ktorá vyhovuje našej osobnej situácii a životnému stavu? Tak veľmi si želám, aby sa splnilo, čo hovorí Regula života: „Spolubratia, ktorí naplno žili alebo žijú evanjeliový projekt Stanov, sú pre nás povzbudením a pomocou na ceste posväcovania“.23

Zo života našich svätých sa máme naučiť tri dôležité pravdy, ktoré si treba osvojiť:

- Naše posvätenie „je základnou úlohou“ nášho života, ako to povedal Svätý Otec. Ak sme ju dosiahli, tak sme dosiahli všetko; ak sme zlyhali, všetko je stratené, ako sa hovorí o láske v Liste Korint'anom, ktorá je podstatou svätosti (porov. 1 Kor 13,1-8).

Proti sklonu k duchovnej povrchnosti potrebujeme každý deň zdôrazniť prioritu tohto cieľa: svoje posvätenie, ktoré je „vysokou mierou každodenného kresťanského života“, ktorú naznačil Svätý Otec Ján Pavol II. v *Novo Millennio Ineunte*.24 „Boh má byť našou prvou starosťou - pripomínal som účastníkom kapituly. On nás posielal, on nám zveruje mladých... Boh nás čaká v mladých, aby nám dal milosť sa s ním stretnúť“25 .Ak je náš život preniknutý touto vrúcnu túžbou, má všetko, napriek svojim nedostatkom a obmedzeniam. Keď však táto pohnútko oslabne, naša cesta sa stáva fádnu, a napriek zdanlivej účinnosti, všetkynámahy strácajú zmysel.

- Posvätenie je *Boží dar*. Boh mal a vždy bude mať iniciatívu: istota o tom, že môžeme svoj život zmeniť, korení v istote, že sme už objektívne pretransformovaní do Neho, preto svätosť je - aby sme použili slová kardinála Suenensa - „najprv prijatím a až potom vystúpením“26

„Existuje totiž pokušenie, ktoré odjakživa ohrozuje každú duchovnú cestu aj samotnú pastoračnú činnosť. Tým pokušením je domnienka, že výsledky závisia od našej schopnosti plánovať a robiť. Boh od nás celkom určite žiada skutočnú spoluprácu s jeho milosťou. Preto nás vyzýva, aby sme do svojej služby Božiemu kráľovstvu vložili všetky svoje intelektuálne a praktické schopnosti. Ale beda, ak by sme zabudli, že *bez Krista nemôžeme nič urobiť* (Porov. Jn 15,5)“27.

V úsilí o svätosť neodmysliteľne musí žiarit' Boží primát: Svätosť nikdy nie je osobný projekt, ktorý si naplánujeme a postupne uskutočňujeme podľa svojich určených spôsobov a pre svoje ciele. Svätosť je viac než všeobecné Božie želanie, je to jeho vôľa, ktorá sa týka každého z nás (porov. 1 Sol 4,3). Je to čistá milosť, stály dar, ktorý si nemôžeme sami prisvojiť, ale ani ho bez vážnych následkov odmietnuť. Boh nás stvoril dobrých, veľmi dobrých (porov. Gn 1,26-31) a naplánoval nás svätých „ešte pred stvorením sveta“ (Ef 1,4); ostáva však na nás: pomôžeme Bohu završiť v sebe jeho stvoriteľské dielo, ak mu dovolíme uskutočniť v nás svoj úžasný podivuhodný plán. Viac od nás nežiada, ale ani nič menej.

- Svätosť sa pre nás saleziánov buduje v každodennej odpovedi, ako prejav a ovocie mystiky a askézy don Boscovho hesla *Da mihi animas cetera tolle*. Keďže Boží zámer s nami je istý, totiž Boh je predsa prameňom každej svätosti, ostáva už len naša odpoveď, ktorú musíme denne motivovať, lebo ako hovorí svätý František Saleský: „Nech je akokoľvek bohatý prameň, jeho voda zvlažuje záhradu nie podľa množstva, ale podľa veľkosti kanála, malého či veľkého, ktorým vody pritekajú“.28

Z toho vyplýva, že pre svätosť je nevyhnutne potrebné naše umŕtvovanie, odumrieť všetkému, čo by nás uzatváralo pred týmto darom. Všetko to, čo v nás Boh položí na druhé miesto, si nezaslúži našu pozornosť, ani starostlivosť. Naša existencia je existenciou veľkonočnou, kráčame v ústrety Veľkej noci - a dobre to vieme - cesta ku vzkrieseniu nevyhnutne vedie cez Kalváriu (porov. Mt 16,21-23): vzkriesený bol Ten, ktorý bol najprv ukrižovaný. Teda pre kresťana umŕtvovanie nie je cieľom, ale prostriedkom; nie je métou, ale cestou; netreba ho vyhľadávať, ale nie je v našich silách sa mu ani vyhnúť.

Naši svätci sú živým svedectvom tejto túžby po svätosti, po ceste, ktorá vedie k životu a ku vzkrieseniu. Pri tejto príležitosti mi prichádzajú na um niektoré výroky blahoslavenej Márie Romerovej: „Zober mi, Pane, všetko, čo si mi doteraz dal, a v budúcnosti mi už nič nedávaj, dopraj mi však milosť žiť každý deň v intímnejšom spojení s tebou, v neprerušenom úkone lásky, odovzdanosti, dôvery, aby som ani na chvíľu nestratila tvoju prítomnosť“.29 „Milovať ťa, robiť ťa milovaným a vidieť ťa milovaného, môj uctievaný Bože, to je moja jediná túžba, nádej, starosť, ba priam posadnutosť“.30

2. Vychovávateľa k svätosti

Keďže ako saleziáni nikdy nemôžeme oddelovať svoju totožnosť rehoľníkov od totožnosti vychovávateľov, a ani svoje rehoľné zasvätenie od apoštolského poslania, keď hovoríme o svojom posväcovaní, nevyhnutne je v tom aj ponuka svätosti pre našich mladých. Aj pre nás „cesta pastoračnej služby je cestou k svätosti“.31

Pápež nám chcel pripomenúť že „naša svätosť je najlepšou zárukou účinnej evanjelizácie, lebo v nej sa nachádza najúčinnejšie svedectvo, ktoré môžeme ponúknuť mladým, ktorí sú destinatármi rôznych našich aktivít“.32 Zdá sa, že slová Svätého Otca parafrázujú to, čo hovoria naše Stanovy v článku, ktorý som už citoval: „Svedectvo tejto svätosti, ktorá sa uskutočňuje v saleziánskom poslaní, ukazuje jedinečnú hodnotu blahoslavenstiev a je najvzácnejším darom, aký môžeme ponúknuť mladým.“33

Posväcovaním sa aj vzhľadom na posväcovanie sa našich mladíkov nastane rast nášho duchovného života, rastúc v Duchu Svätom aj vzhľadom na ich rast, sa stávame čoraz viac a čoraz lepšie vychovávateľmi svätcov. Týmto spôsobom

budeme vedieť predkladať svätosť ako cieľ našich výchovno-pastoračných plánov. Je to naša náročná úloha. Svätý Otec si postavil podobnú otázku: „Možno svätosť naplánovať?“ A odpovedal: „Neváham v prvom rade povedať, že perspektíva, v ktorej sa má niesť celá pastoračná práca, je perspektíva svätosti“.34 Tieto slová by mali osloviť predovšetkým naše vychovávateľské srdce.

„Ako pozorní vychovávateľa a ako kompetentní duchovní vodcovia - povedal nám Svätý Otec - budete vedieť vyjsť v ústrety mladým, ktorí túžia *vidieť Ježiša*. Budete ich vedieť viesť láskavou dôslednosťou k náročným métam kresťanskej vernosti“.35 *Saleziáni tretieho tisícročia!* Bud'te vášnivými učiteľmi a vodcami, bud'te svätí a formátormi svätých, takým, akým bol svätý Ján Bosco“.36

V rámci tohto programu prvé presvedčenie, ktoré treba rozširovať, je, že svätosť je možná pre všetkých, že je zo všetkých ciest tou „najvznešenejšou cestou“.37 Totiž podľa svätého Pavla láska - agape je neodmysliteľný prvok budovania Cirkvi a jej nadradenosť vyplýva zo skutočnosti, že sa nikdy neskončí a že nás pripodobňuje Bohu, ktorý je Láska.

2.1. Svätosť - ponuka saleziánskej výchovy

Všetci sme povolani k svätosti. Je to povolanie každého ľudského života, ktorým - ako to dobre vieme - sa v krste stáva schopným tento cieľ dosiahnuť. „Všetci v Krista veriaci sú v každom stave a postavení povolani k plnosti kresťanského života a k dokonalosti v láske“.38 Pavol VI. povedal, že vyhlásenie o tom, že všetci pokrstení sú povolani k svätosti „je najcharakteristickejším prvkom koncilového magistéria, a tak povediac, jeho posledným cieľom“.39

Ján Pavol II. zase mohol napísať celej Cirkvi v <<*Novo Millennio Ineunte*>>: „Je príhodný čas znovu presvedčivo predostrieť všetkým túto „*vysokú úroveň*“ každodenného kresťanského života“.40 Táto veta odráža povzbudenie svätého Pavla Efezanom,41 ktoré prijala ako svoju orientáciu aj 23.GK, keď popisuje cieľ výchovy mladých vo viere: „Cieľom saleziánskej práce je pomáhať mladým dorastať do plnosti *podľa miery Ježiša Krista, dokonalého človeka*“.42

Túto skutočnosť, aj keď sa nám niekedy zdá byť niečím nezvyklým, azda neprimeraným pre našu dobu, alebo sa pre všetkých nehodí, veľmi oceňujú tí, ktorí berú svoj život vážne. Aj s nasledovným svedectvom môžu súhlasiť mnohí spolubratia alebo laici, ktorí seriózne pracujú na svojej kresťanskej dokonalosti: „Prekonal som dôležitú etapu duchovného vyzrievania: podarilo sa mi pochopiť, že svätosť nie je luxus, ale jediná možnosť nášho pozemského života“.43

Naše výchovno-pastoračné pôsobenie ponúka cestu duchovnosti: „Cesta výchovy k viere postupne odhaľuje mladým ľuďom *originálny projekt kresťanského života* a pomáha im ho zodpovedne prijať. Mladí sa od nás učia prejavovať novým spôsobom, že sú veriaci, organizujú si svoj život na niektorých pojmoch viery, volia si niektoré

hodnoty a evanjeliové postoje: takto prežívajú spiritualitu".44

Taká náročná ponuka prebúdzá v mladých ľuďoch netušené energie. Nie je to priemernosť alebo len akési túžby srdca, ktoré ich priťahujú, ale „vysoká kvalita“ života. Nie je to len nejaký vonkajší príkaz, ale hlboká vnútorná požiadavka ľudskej prirodzenosti. Prv ako vonkajší imperatív, je to vnútorná požiadavka ľudskej prirodzenosti, ktorá i keď je ranená hriechom, cíti v sebe ozvenu pôvodného stavu, v ktorom sa človek nachádzal pred prvým hriechom. Z tejto svätosti, na ktorej sme pôvodne všetci mali účasť, vyžarujú v človekovi sužujúce túžby a neutíchajúce nostalgie.

Tí, ktorí radikálnejšie napredujú týmto smerom - a to sú svätci - aj v nás vzbudzujú hlbokú a tajomnú nostalgiu. Ukazujú nám, kde sú korene nášho bytia, a umožňujú nám vytušiť, že všetci sme stvorení pre túto krásnu cestu. Sledovať túto nostalgiu je tajomstvom pravej veľkosti a stáva sa prameňom neuveriteľných síl.

Platí to aj a predovšetkým pre mladých. Oni práve vo svojom veku ako prví cítia pôvab náročných hodnôt, aj keď potom - najmä dnes - sami vidia svoju osobnú krehkosť. Je na nás, „vychovávateľoch mladých k svätosti“,45 viesť a oceniť a pomôcť im rozvíjať túto hlbokú vrodenu túžbu. Bola nám zverená úloha „stať sa vychovávateľmi a evanjelizátormi mladých v treťom tisícročí“.46 Pred našimi mladými nemôžeme zatajiť skutočnosť, že túžba po svätosti uspokojí ich najhlbšie aspirácie a naplní ich túžbu po šťastí. Aj pre nás je výzvou príklad Jána Pavla II, ktorý v Toronte, plný evanjeliovej odvahy, povedal mladým: „Nečakajte rozhodnúť sa pre dobrodružstvo svätosti až keď budete starší. Svätosť je večne mladá, tak, ako je večná mladosť Boha“.47 Podobným spôsobom budeme nasledovať don Boscov príklad, ktorý bol presvedčený, že každý mladý človek sa môže stať svätým, a že je málo mét, ktoré by boli lákavejšie, ako je svätosť. „Naučte sa každého prijať, buďte otcovskí“, neúnavne nás povzbudzuje Ján Pavol II, „tak, aby ste sa pri každej príležitosti *príkladom svojho života* (kurzíva je moja) vedeli spýtať mladých: Chceš sa stať svätým?“.48

Don Bosco, ako úspešný vychovávateľ, sa nebál predkladať vysoké ciele. Majme preto „oči upreté na dona Bosca“.49

Možno povedať, že dátum narodenia svätosti Dominika Savia súvisí s don Boscovou kázňou o svätosti, ktorá je prístupná všetkým. Dovolím si ju citovať celú, i keď je trochu dlhá, zo *Životopisných pamätí*. Z jednej strany nám umožňuje vidieť výchovnú genialitu dona Bosca, ktorý vedel aj svojim chlapcom ponúknuť „vysokú úroveň“, a z druhej strany pochopiť, že model každodennej svätosti môžu dosiahnuť všetci.

„Raz v nedeľu don Bosco rozprával o tom, ako sa možno stať svätým. Kázeň si rozdelil do troch bodov: Boh chce, aby sme sa všetci stali svätými; je to vec veľmi ľahká a svätých čaká v nebi veľká odmena. Tieto slová silne zapôsobili na Dominika Savia. Neskôr povedal don Boscovi: - Túžim po svätosti. Musím sa stať svätým.

Nemyslel som, že tak ľahko sa možno stať svätým, a teraz, keď som pochopil, že je to možné a pritom zostať veselý, tak rozhodne sa chcem stať svätým.

Don Bosco ho v jeho predsavzatí povzbudil a povedal mu, že Boh na prvom mieste chce od neho, aby bol vždy stále a umiernené veselý, radil mu, aby si dôkladne plnil svoje náboženské i školské povinnosti, a odporúčal, aby bol vždy na prestávke so svojimi kamarátmi. Zakázal mu preháňať v pokáaní, sebazapieraní a v dlhých modlitbách, lebo sú neprimerané jeho veku, zdraviu a povinnostiam.

Dominik poslúchol. Raz ho však don Bosco stretol smutného, ako si hovorí: - Ja úbožiak! Som zmätený. Pán hovorí, že ak nebudem konať pokánie, nedostanem sa do neba. Ale mne to zakázali. Aké bude teda moje nebo? - Pokánie, ktoré chce od teba Pán, povedal mu don Bosco, je poslušnosť. Poslúchaj, a to ti stačí".50

2.2 Výchovný proces vo svetle saleziánskej spirituality

Z uvedeného textu vyplýva, že svätosť je proces, ktorý sa rozvíja v duchovnej skúsenosti. Je atmosférou, cestou, je pokrmom. Spiritualita je osobitná a konkrétna cesta k svätosti. My máme svoju mládežnícku duchovnosť. Ide o spiritualitu, ktorej stredobodom pozornosti sú mladí ľudia. Hodí sa pre všetkých, najmä pre najmenších a najnúdznejších. Vďaka doterajším štúdiám dnes túto spiritualitu dostatočne poznáme. Stačí si spomenúť na 23.GK, 24.GK a na to, že don Vecchi mal na túto tému duchovné cvičenia, alebo čo o nej hovoril na stretnutiach Saleziánskeho mládežníckeho hnutia.⁵¹

Myslím si, že bude užitočné, ak si zopakujeme jej podstatné črty:

- *Duchovnosť každodennosti.* Páči sa mi podčiarknuť skromnú každodennosť, ktorá mala v don Boscovom živote privilegovaný priestor. Ona bola jednou z obľúbených črít jeho spirituality. „Don Bosco po celý život uvádzal mladíkov na cestu jednoduchej, srdečnej a veselej svätosti, pričom spájal do jednotného životného zážitku «dvor», «štúdium» a stály zmysel pre povinnosť“.⁵²

Nikdy mu neboli sympatické výnimočné gestá, naopak svojim chlapcom ukazoval kráľovskú cestu plnenia si svojich povinností. Bol presvedčený, že ak ich niekto koná s láskou a radosťou, má všetko, čo je potrebné pre duchovný rast. Dobré vieme, kde sú korene tohto jeho obľúbeného prístupu. Inšpirovaný svätým Františkom Saleským - apoštolom všeobecného povolania na svätosť pre každý stav a každý vek - rád zdôrazňoval, že má radšej to, čo nám Boh dáva, než to, čo si sami zvolíme. Jeho známe heslo „nič nepýtať, nič neodmietat“ obsahuje veľmi cennú pedagogickú a teologickú múdrosť. Naliehať na lásku, ktorá je obsah, keď ide o nádobu (my niekedy kladieme dôraz skôr na formu ako na podstatu), znamená napodobňovať dona Bosca vychovávateľa.

- *Citlivá pedagogická múdrosť.* Don Bosco sa ukázal ako pravý pedagóg a majster, keď

hovoril o svätosti. Jasne hovorí o svätosti Dominikovi Saviovi, ktorý bol ešte len chlapec, a tomuto slovu už rozumel, pretože ho sám vyslovil. Miškovi Magonemu na stanici v Carmagnole povie: „Počuj, príď do oratória, budeš tam môcť študovať, hrať sa, nájsť si tam kamarátov“.

To znamená, že pre nás vychovávateľov je dôležité vedieť, že existuje šťastná cesta k svätosti, schopná naplniť očakávania srdca mladého človeka, že ju vieme vhodnými slovami navrhnúť každému chlapcovi z nášho oratória, mladým v mládežníckom stredisku alebo škole. Stane sa, že v skupine mladých oratoriánov budeme otvorene hovoriť o svätosti alebo o povolání s vedomím, že nás pochopia. Inokedy zasa budeme musieť začať úplne od začiatku, meniť ich mentalitu, očisťovať falošné obrazy o Bohu alebo nabúrať ich idoly, ktoré si vytvorili alebo ktoré vyhľadávajú, aby ich napodobňovali vo svojom živote.

Najdôležitejšie je, aby sme si ako vychovávatelia boli vedomí, že Boh všetkých volá k svätosti, k radostnej odpovedi jemu, a že po ceste svätosti možno kráčať, vediac, že chlapcov budeme musieť sprevádzať, vyvádzať zo situácie, v akej ich nachádzame, pretože „cesty svätosti sú cestami osobnými“.⁵³ Na to tomu potrebujeme „opravdivú a vlastnú pedagogiu svätosti, ktorá sa dokáže prispôbiť sa rytmom jednotlivých osôb“,⁵⁴ o ktorej ako saleziáni máme uvažovať a pri sprevádzaní ju v praxi prežívať.⁵⁵ Nezabúdajme, že prvým krokom dona Bosca bolo, že pozval chlapcov prísť v nedeľu do oratória a zahrávať sa s mnohými kamarátmi. To bola jeho prvá výzva k „radostnej svätosti“ a k svätému životu.

Don Bosco už v prvých rokoch svojho kňazského života vytušil možnosť sprevádzať mladých k plnosti kresťanského života, a to primerane ich veku, prostredníctvom takej mládežníckej duchovnosti, ktorá stojí na niektorých kľúčových myšlienkach, otvorených viere, poplatných síce jeho dobe, ale s prorockým dopadom. Uskutočňoval ich so zanietením a s pedagogickou genialitou. Rozhodujúcim faktorom tejto geniality bola jeho schopnosť zapojiť mladých do dobrodružstva tak, aby sa stali jeho prvými adresátmi a súčasne aj protagonistami. Boli to mladí, ktorí don Boscovi pomohli „začať určitý štýl novej svätosti podľa typických požiadaviek chlapčenského vývoja. Tak boli v určitom zmysle súčasne žiakmi i učiteľmi“.⁵⁶ Naša svätosť je svätosť pre mladých a s mladými; lebo aj v úsilí o svätosť „mladí a saleziáni kráčajú spolu“:⁵⁷ alebo sa s nimi posvätime tak, že budeme spolu kráčať a spolu sa učiť, alebo sa svätými nikdy nestaneme.

Jednotlivé etapy tohto procesu boli už jasne zadefinované. Najmä 23.GK nám ich predstavila syntetickým a podnetným spôsobom. Vyzvala nás, aby sme život mladých zorganizovali na ich základe a kládli dôraz na voľbu hodnôt a evanjeliové postoje. Pripomínam vám ich, a veľmi vás prosím, aby ste si vzali do rúk kapitulu dokument, ktorý obsahuje bohatý komentár uvedených etáp:⁵⁸

– základ praktického realizmu zameraného na každodennosť. Je to miesto, kde spoznáваме

prítomnosť Boha a objavujeme jeho neúnavnú činnosť, ako som to pred chvíľou naznačil. „V saleziánskej skúsenosti radostným a základným tušením je, že sa netreba zriekať bežného života, aby sme sa mohli stretať s Pánom“.59 Preto don Bosco často hovorieval „o náboženskom zmysle povinnosti“ v jednotlivých chvíľach dňa;

- *postoj nádeje a plný radosti*. „Chcem vás naučiť - sú to prvé slová dona Bosca v knihe *Giovane provveduto* - žiť po kresťansky a zároveň veselo a spokojne“.60 Ponúknuť mladým možnosť, zažiť život ako sviatok a vieru ako šťastie. Toto je zaiste „štýl svätosti, ktorý by mohol zaraziť určitých odborníkov duchovnosti a pedagogie, obávajúcich sa, že sa znížia evanjeliové požiadavky a výchovné úlohy. Pre dona Bosca však prameňom radosti je život v milosti, ktorý vyžaduje od mladíka ťažkú skúšku askézy a dobroty“:61

- *silné a osobné priateľstvo so vzkrieseným Pánom* (por. Stanovy 34), „ktorý človekovi umožňuje znovu nájsť svoju identitu podľa Božej predstavy“.62 „Či nie je azda Kristus tajomstvom pravej slobody a hlbokej radosti srdca? Či nie je najvznešenejším priateľom a zároveň vychovávateľom každého pravého priateľstva? Keď sa mladým predstaví Kristus s jeho pravou tvárou, cítia ho ako presvedčivú odpoveď, a sú schopní prijať jeho posolstvo, aj keď je náročné a poznačené krížom“.63 „Mladí si v styku so zmŕtvychvstalým Pánom obnovujú intenzívnejšiu lásku k životu“:64 keď si s ním vybudovali hlboké priateľstvo, ktoré je viac ako obyčajný obdiv a nečinné sympatizovanie, prehľbia si svoje poznanie Krista, stotožnia sa s jeho osobou a dielom, otvoria sa evanjeliovej radikálnosti, a záväzne a veľkodušne odpovedajú.

Dospieť k tomuto priateľskému vzťahu možno iba osobnou modlitbou, ktorá sa zameriava na počúvanie Božieho Slova a pomáha dozrieť k „pohľadu viery, učí pozerat' sa na skutočnosti a udalosti Božím pohľadom, kým sa nedosiahne «Kristovo zmýšľanie» (1Kor 2,16)“.65 Don Bosco osobitne myslel na „pedagogiku svätosti“, v ktorej majú privilegovaný „výchovný vplyv sviatosti Zmierenia a Eucharistie“.66 Tieto sviatosti sú „prostriedkom mimoriadnej hodnoty pri výchove ku kresťanskej slobode, k premene srdca a k duchu spoluúčasti a služby v cirkevnom spoločenstve“ (Stanovy 36);

- *čoraz zodpovednejšia a odvážnejšia príslušnosť k Cirkvi*, či už miestnej alebo všeobecnej. Na základe vzniknutých vzťahov medzi osobami, ktoré v Kristovi nachádzajú spoločného priateľa a jediného Spasiteľa, „mladí v saleziánskych prostrediach cítia veľkú potrebu byť čo najviac spolu“,67 vytvárať spoločenstvo a stať sa „účinným znamením Cirkvi, ktorá sa chce spoločne budovať“.68 „Čo to konkrétne znamená? [...] Je to predovšetkým zameranie pohľadu srdca na tajomstvo trojjediného Boha, ktorý v nás prebýva a ktorého svetlo treba vnímať aj na tvári bratov... Znamená okrem toho schopnosť cítiť brata a sestru vo viere ako «niekoho, kto patrí ku mne», aby som vedel spolu s ním prežívať jeho radosti a jeho bolesti, vycítiť jeho želania, postarať sa o jeho potreby a ponúknuť mu pravé

a hlboké priateľstvo";69

- *konkrétne a činorodé úsilie o dobro* podľa svojej spoločenskej zodpovednosti a podľa materiálnych a duchovných potrieb iných. „Pomáhajte mladým, žiadal nás Svätý Otec, aby sa aj oni sami stávali apoštolmi svojich priateľov a vrstovníkov“.70 „Dejiny mladých v Oratóriu, keď ešte don Bosco žil, sú bohaté na tento zácvik kresťanského života: byť v službe druhým v bežných a niekedy aj v mimoriadnych situáciách života“.71 Služba bratovi je mierou rastu osobnej svätosti; a táto svätosť zase pri toľkých naliehavých potrebách vzbudzuje „novú «fantáziu lásky», ktorá sa uplatňuje ani nie tak a nie iba účinnosťou poskytnutých pomocných prostriedkov, ale schopnosťou dať pocítiť svoju blízkosť a solidárnosť k tomu, kto trpí, tak, aby sa toto gesto pomoci necítilo ako ponižujúca almužna, ale ako bratská spoluúčasť“.72

- „Saleziánska mládežnícka spiritualita dáva privilegované miesto osobe Panne Márii“,73 ktorej *materinská prítomnosť* ovláda tento proces v jeho celistvosti a inšpiruje jeho jednotlivé etapy. „Živo predstavuje namáhavú ale náročnú a šťastnú cestu jednotlivého človeka i celého ľudstva k vlastnému završeniu. V nej sa ľudské cesty križujú s cestami Božími. Ona je teda vysvetľujúcim kľúčom, vzorom, prototypom a cestou“.74 Panna Mária má teda výnimočnú výchovnú silu pre Božie deti a pre učeníkov Krista: kde je Ježišova matka, tam sa učenici stávajú veriacimi (Jn 2,1-11) a dokážu byť verní (Jn 19,25-27).

3. Svätosť prekvitá v komunite

Práve sme ukončili Kapitulu, ktorá sa zaoberala témou komunity. Keď som si súhrnne pozrel priebeh práce, ktorú sme za tieto dva mesiace urobili, naznačil som, akým smerom sa má komunita uberať. Poslúžil som si piatimi operatívnymi postupmi kapituly:

„Saleziánska komunita je hlavný subjekt, ktorému je tento dokument adresovaný. Tým, že ho komunita prijme, má prijať Božie volanie, ktoré k nej prichádza cez historické a cirkevné udalosti, cez usmernenia Božieho slova a našej reguly života, cez výzvy mladých, cez potreby laikov a celej saleziánskej rodiny. Komunita potom lepšie dokáže „čítať“ vlastnú situáciu a objaviť svoju disponovanosť a odporovania, svoje zdroje a nedostatky, svoje možnosti a ohraničenia. Okrem toho sa učí rozpoznávať základné výzvy a odvážne a s nádejou im čeliť; dokáže si klásť primerané otázky, na ktoré treba odpovedať. Napokon komunita sa konfrontuje s operatívnymi smernicami, ktoré dostáva a určuje podmienky ako ich splniť“.75

3.1. Ozveny 25.GK

Komunita je skutočne kolíska, kde sa rodí naša svätosť. Chcel by som

podčiarknuť, že komunitná svätosť a individuálna svätosť sú vzájomne prepojené. Ako je správne očakávať, že komunita stále pomáha a uľahčuje vlastným členom hľadať Boha, tak je aj pravda, že jednotliví členovia komunity svojou osobnou svätosťou napomáhajú tento cieľ dosiahnuť.

Don Vecchi veľmi výstižne hovoril o tejto problematike vo svojom známom liste „Odborníci, svedkovia a tvorcovia spoločenstva, v ktorom opísal komunitu na Valdoccu ako náš model komunity: „Je to komunita silného komunitného náboja, charakterizovaná heslom «Da mihi animas». Don Bosco stvárňuje svojich prvých spolupracovníkov jednoducho a konkrétne podľa programu: práca, modlitba, sebaovládanie. Žiada ich, aby sa «cvičili» v dobročinnnej láske v prospech blížneho. Láska k Ježišovi Kristovi a dôvera v jeho milosť mu vnukajú starať sa o dobro chlapcov, počnúc ich ľudskými i duchovnými potrebami. Pomáha najzanedbanejším nadviazať kontakt s Bohom a s Cirkvou, a tých, čo prejavujú k tomu osobitné predpoklady, usmerňuje výslovne na svätosť. Blízkosť Boha a prítomnosť Panny Márie sa stáva pre nich takmer citeľnou“.76

Výchovné a evanjelizačné poslanie k mladým priviedlo dona Bosca k tomu, že vytvoril školu spirituality, v ktorej „sa svätosť spoločne budovala a vzájomne komunikovala, že nemožno vysvetliť svätosť jedných (mladých) bez svätosti druhých (saleziánov)“.77

A don Vecchi pokračuje: „budovať a užívať toto ovzdušie spoločne prežívanéj «svätosti», je úlohou zasvätených. Komunita je miestom zážitku Boha. Všetko sa plánovalo a popredu zameralo na to. «Rodiny zasväteného života preto musia na prvé miesto klásť duchovný život... Od tejto prvoradej voľby, uskutočnenej na rovine osobnej i v spoločenstve, závisí apoštolská plodnosť, obetavosť lásky k chudobným a aj jeho schopnosť priťahovať povolania z radov nových generácií (Vita Consecrata 93)«.78

25.GK sa znovu zaoberala touto témou veľmi špecifickým spôsobom v druhom návrhu textu dokumentu „Evanjeliové svedectvo“. Dokument zdôrazňuje Boží primát, nasledovanie Krista a milosť jednoty: „Túto voľbu prežívame v istote, že pomáha z hľadiska kresťanskej nádeje budovať *alternatívny model* ľudstva a ľudskej rodiny. Takto odpovedáme na Boží dar prostredníctvom procesu komunitného a osobného rastu svätosti k plnej zrelosti Krista, ktorým sa stávame znamením a prorokom eschatologických hodnôt Božieho kráľovstva, v duchu Blahoslavenstiev“.79

V tomto svetle azda najlepšou interpretáciou výrazu „komunita je privilegované miesto permanentnej formácie“ by bolo: „komunita je privilegovaným miestom rastu vo svätosti“, aby sme lepšie pochopili najhlbší význam toho, čím je pre nás komunita, a čo sa chápe pod permanentnou formáciou.

3.2. Podnety troch nových blahoslavených

Ak sa ešte raz pozrieme na našich svätých, ihneď nám padne do oka ich veľký

prínos komunitám, do ktorých ich poslušnosť postavila. Príkladov je neúrekom mnoho. Pozastavím sa iba pri troch posledných blahoslavených, aby som poukázal na ich osobitné charakteristické črty, ktorými prispeli k budovaniu komunity: sú to tri nádherné vzory svätosti, ktoré chceme napodobňovať v komunitách a ponúknuť ich dnešným mladým".80

Blahoslavený Artemide Zatti

Aj keď sa venoval práci, ktorá by ho mohla odvádzať od komunitného života, predstavili nám ho ako toho, ktorý sa na komunitnom živote najviac zúčastňoval, a to predovšetkým svojou presnou prítomnosťou na komunitných úkonoch. Aspoň malá ukážka z „Positio“, procesu blahorečenia:

„V rehoľnej komunite sa často stáva, že ten, kto sa venuje vonkajším osobám, málo sa stretá so svojimi spolubratmi. Zatti však bol do komunity intímne začlenený. Pravidelne sa zúčastňoval na komunitných modlitbách, pri stole a schôdzkach. Ako ošetrovateľ sa staral o spolubratov i mladých. Bol predovšetkým prvkom duchovnej jednoty a bratstva".81

Bol zdrojom optimizmu a skromnej veselosti skôr medzi spolubratmi, než svojimi chorými. Bol vynikajúcim prostredníkom medzi inštitúciou saleziánov a rôznymi kategóriami laikov: lekárov, ošetrovateľov. Jedným slovom cítil sa ako člen komunity, aj vo chvíľach, keď by sa iní cítili byť zradení, napríklad keď, búrali nemocnicu, v ktorej pracoval. Čítame v jeho liste, ktorý napísal svojej sestre Hildegarde:

„Keďže nemocnicu, ktorá sa nachádza v centre mesta vedľa kostola, zbúrali, aby tam mohol stáť arcibiskupský palác, s telom i dušou nás presťahovali do Poľnohospodárskej školy, kde si žijeme ako v pozemskom raji, a kým sa naprojektované práce uskutočnia, v tieto dni sa majú začať, niet ani nemocnice a ani chrámu, ktorý by nás prevýšil!!! Za všetko nech sa Bohu vzdáva tá najvrúcnejšia vd'aka".82

Blahoslavený Alojz Variara

Z ťažkostí vyrobil krídla, aby mohol lietať. Tohto ducha vštepil aj svojim rehoľným sestram. Jeho postoj k protivenstvám stojí za príklad: blahoslavený Variara ich nazýva *rajom*, kým provinciál ich pomenoval *malým peklom*. Hovorí, že sa má veľmi dobre, kým jeho direktor v tom istom dni píše provinciálovi list, v ktorom vyjadruje svoje obavy o jeho zdravie a aj preto, že v Agua de Dios pokračovali ozbrojené zrážky. Don Variara píše:

„Stavba pomaly napreduje, lebo niet robotníkov. Prešli dva týždne a nič sa neurobilo a potom začalo aj pršať. Robotníci, čo ostali, majú taký strach, že len čo vidia padnúť zo stromu list, dávajú sa na útek... A takto sa ide dopredu... Tu sú všetci dobrí, spokojní, zdá sa to ako raj. Nech nám Pán pomáha svojim požehnaním,

lebo v tejto práci niet ani chvíľku odpočinku. *Nikdy som sa necítil taký spokojný, že som salezián, ako v tomto roku a velebím Boha, že ma poslal do tohto Lazaretu, kde som sa naučil nechať si ukryť nebo.* Božské Srdce Ježišovo nech ma vždy požehnáva a ja urobím všetko možné, aby som ho uspokojil".⁸³

Bezpochyby najväčšia skúška prišla práve vtedy, keď dostal príkaz opustiť Agua de Dios; vtedy preukázal, že sa vie zriecť seba samého a prispôbiť sa Božej vôli. Pri tejto príležitosti sa jednému spolubratovi zveril: „Pozri, Jozef Joachim, odísť z Agua de Dios by pre mňa bola smrť, ale poslúchol by som.“⁸⁴ A skutočne príkaz predstaveného poslúchol.

Don Variara bol zakladateľom a naďalej zostal saleziánom: dve skutočnosti, so všetkými pokušeniami k nezávislosti a samostatnosti, ktoré by sa mohli zdať protichodné. No on bol vždy ponížene oddaný svojmu direktorovi a provinciálovi, i keď od nich pochádzali najväčšie prejavy nepochopenia.

Blahoslavená Mária Romerová

Jej nespočetné aktivity sa nikdy nestali zámenkou, aby sa vyhla komunitnému životu. Už od noviciátu preukazovala dar, ktorý sa ukázal veľmi užitočný pre komunitný rozmer: totiž vedela sa pozitívne pozerat' na všetky svoje sestry.

Rehoľnej sestre Anne Márii povedala: „Aká som bola šťastná v noviciáte!. Všetky sestry sa mi zdali sväté, najmä naša novicmagistra... Ako veľmi som jej zaviazaná! Aká to bola čistá duša, ako zachovávala chudobu, ako bola jemná a chápacá. Keď si na ňu spomeniem, vidím ju ako opravdivú sväticu: jej dôstojné správanie a sústredenosť prezrádzali stále spojenie s Bohom. Jej rady vyjadrovali to, čo aj sama robila. Hlboký dojem zanechávala jej reč, ktorá bola vždy korektná, jej ovládanie sa a zbožnosť. Vždy bola milá a usmiata, predsa však nič nenechávala bokom, kým sme to neurobili ako má byť. Jej príklad, to bola skutočná škola.“⁸⁵ Keď takto vedela hodnotiť svoju novicmagistru, môžeme si predstaviť, ako sa mohla správať k svojim spolusestrám.

4. Výzva k revízii

Na začiatku sme s radosťou konštatovali, že všetci sme povolani k svätosti. Aplikovali sme ju na seba, aby sme sa cítili zodpovední. Aplikovali sme ju na mladých, lebo my vychovávatelia môžeme ukazovať mladým tento cieľ, aj keď je veľmi náročný. Sme presvedčení, že im ponúkame program blahoslavenstiev, ktorý im pomôže vyzrieť k rozhodnutiam a životným plánom. Napokon sme ju aplikovali na komunitu: nepostrádateľné miesto nášho posväcovania, s presvedčením, že „budúcnosť našej vitality spočíva v našej schopnosti tvoriť v dnešných časoch charizmaticky významné komunity“ a že „podstatnou podmienkou je obnovené úsilie o svätosť“.⁸⁶

Opakujem, čo som povedal na záver Generálnej kapituly: „Svätosť je

najnáročnejšia cesta, ktorú chceme uskutočniť spolu v našich komunitách"; je to „najvzácnejší dar, ktorý môžeme darovať mladým“ (Stanovy 25); je to najvyššia meta, ktorú máme odvážne predkladať všetkým. Len v atmosfére žitej svätosti mladí budú mať možnosť urobiť odvážne životné rozhodnutia, objaviť Boží plán ich budúcnosti, oceniť a prijať dar povolania osobitného zasvätenie". 87

Naše mená sú zapísané v nebi

Pozývam vás teda, aby ste upreli svoj zrak na tých, ktorí dokázali vysoko vzlietnuť. Máme nad sebou nebo plné hviezd. Ak sa naň pozrieme, všetci môžeme povedať, že aj naše mená sú zapísané v knihe života (porov. Zjv 13,8;17,8). Podobne ako oni, buďme vychovávateľmi, ktorí vedia navrhnuť a viesť mladých po strmých chodníkoch svätosti, prorocky priťahovaní k tým, ktorí sa najviac stavajú na odpor.

4.1. Dôležitosť konkrétnosti

Bude to mať pedagogický dopad, ak sa prinútime všímať si realitu a položíme si dajakú konkrétnu otázku, ktorá sa bude týkať každodenného života a priamo našej skúsenosti. Podobne sme urobili aj na poslednej Generálnej kapitule; každá z predložených schém totiž obsahovala aj otázky, na ktoré treba odpovedať. Takto si komunita môže uvedomiť vlastnú situáciu, pochopiť výzvy doby a naučiť sa odvážne a s nádejou hľadať na ne správne odpovede.

Chcel by som, aby téma o svätosti, ako aj témy budúcich listov, boli dôvodom revízie života, a všetkým pomohli ich konkrétnejšie prijať a uviesť do života. Môže sa to diať individuálne alebo aj spoločne v komunite. Tieto listy sa môžu stať podnetom, čo silne odporúčam, pre otvorenú komunitnú revíziu života ad alta voce.

Pokúsím sa položiť niekoľko otázok, ktoré sú priamo spojené s tým, čo sme si povedali:

Svätosť a osobný projekt života

+ Sú pre mňa Boh a mladí výzvou stať sa svätým? Prečo som tento Boží projekt nesplnil? Ak túžim po svätosti, čo robím, aby som ju dosiahol?

+ Aký je môj postoj k zástupu svätých našej saleziánskej rodiny? Aký vzťah mám k týmto vzorom našej rodiny? Poznám ich dostatočne? Inšpirujem sa ich životom?

Svätosť a spoločný život

+ Som presvedčený, že „prvou výchovnou službou, ktorú mladí o čakávajú od nás, je svedectvo bratského života“?88 „Je toto svedectvo ozvenou svätosti, vďaka ktorej je naše poslanie účinné“?89 Som presvedčený, že svätosť je „najvzácnejší dar, aký mladým môžeme ponúknuť“ (S 25)? Čo robiť, aby sa svätosť stala privilegovaným cieľom v projekte spoločného života?

+ V komunite, v ktorej žijem, si pravidelne spomíname na našich svätých? Slávime ich sviatky a spomienky? Vieme to aj pastoračne využiť? Existuje v tomto zmysle nejaká adžornovaná iniciatíva?

Svätosť a apoštolské poslanie

+ Akú váhu dávam týmto „ohnivým slovám“ v mojej výchovno-pastoračnej službe?

A zvlášť keď sa prihováram k mladým?

+ Verím, že svätosť, t.j. vysoká kvalita kresťanského života, je méťou, ku ktorej Boh volá každého chlapca? Rozprávam o tom s mladými priliehavým spôsobom a viem im to konkrétne a vhodne navrhnúť?

4.2 Revízia, ktorá sa stáva modlitbou

„Drahí saleziáni, buďte svätí!“ „Budte zapálení učitelia a vodcovia, svätí a formátori svätých, akým bol sv. Ján Bosco“. Prijmeme pápežovu výzvu a zverme svätým, ktorí sú prorokmi budúcnosti, toto pokapitulné obdobie. Máme nádej, že sa pre nás stane silným podnetom pre lepšiu budúcnosť, v ktorej Boží primát v nás bude žiarit oveľa jasnejšie a budeme mať účasť na Božej záľube a záujme o svete.

„Tejto skutočnosti treba hlboko veriť, sprevádzať ju modlitbou a obetou, aby medzi nami postupne žila. Takto žil aj don Bosco“.90 Keď sa zamýšľame nad tým, čo už Pán vykonal, aké divy urobil v saleziánskej rodine, môžeme si predstaviť, koľko toho ešte chce urobiť, ak nás nájde s otvoreným a pripraveným duchom.

Tento láskyplný Boží plán podnecuje k modlitbe.

Pán môj a Boh môj! Vďaka, že nás povolávaš mať účasť na svojom božskom živote a že si vliat svoju lásku do našich srdc. Koľko divov si vykonal v dejinách ľudstva a Cirkvi tým, že si vzbudil mužov a ženy, ktorí dosiahli vynikajúci stupeň zrelosti. Nechal si ich vyrásť a zakvitnúť aj v saleziánskej záhrade, počnúc donom Boscom a pokračujúc zástupom svätých mužov a žien, ktorí zo saleziánskeho povolania vybudovali cestu k dokonalosti v láske, ale aj mučeníkov, ktorí vydali svedectvo Kristovi svojou krvavou smrťou, a mladých, ktorí našli v saleziánskej výchove cestu k svätosti.

Zvelebujem ťa, Pane, za spolubratov a členov saleziánskej rodiny, ktorí aj naďalej v teba veria a sú ochotní počúvať tvoje Slovo a otvorení pôsobeniu tvojho Ducha. Sú znamením tvojej lásky k mladým, najmä k tým, ktorí najviac potrebujú zakúsiť tvoju blízkosť, tvoju starostlivosť o nich, tvoju túžbu po ich šťastí. Chválím ťa za povolania, ktoré neustále rozsievaš na poli sveta, za rodiny, ktoré sa o ne starajú a za komunity, ktoré napomáhajú ich rast.

Ďakujem ti, Otče, že nám umožňuješ prežívať tento historický okamih, plný podnetov a výziev, a že nás voláš, aby sme zašli na hlbinu a rozhodili siete. Chcel by som, aby tí, čo počúvajú túto výzvu, zakúsili živý pocit vďačnosti, aby nám aj naďalej dôverovali a počítali s nami, aby znovu našli hlbokú vieru, nádej a odvahu vyjsť na otvorené more sveta mladých.

Veľkosťou tvojich darov však nezakrývame svoju ohraničenosť. Cítim potrebu prosiť o odpustenie.

Tlačia nás nielen osobné, ale aj inštitucionálne nedostatky, keď si ako Kongregácia uvedomíme, že sme vždy nebrali vážne odporúčania, ktoré nám don Bosco zanechal vo svojom duchovnom testamente: „Starostlivo dbajte na to, aby vás ani láska k svetu, ani náklonnosť k príbuzným, ani túžba po pohodlnom živote nezlákali k nerozumnosti znesvätiť posvätné sľuby, a tak zradit' rehoľnú profesiu, ktorou sme sa oddali Pánovi... Prinášajme obeť finančné i osobné a riadme sa preventívnym systémom, a budeme mať mnoho povolání... Ak si začneme žiť pohodlne a blahobytno, naša Spoločnosť dohrala svoju úlohu... Nezabúdajme, že sme pre chlapcov chudobných a zanedbaných".⁹¹

Niekdedy sme sa však nechali oklamať svetským duchom v chápaní a organizovaní svojho osobného a komunitného života. Chýbala nám pastoračná horlivosť a prežívali sme svoje poslanie ako čiastočný úväzok, ponechajúc si viac času na naše osobné záujmy. Boli sme málo odvážni ponúknuť mladým Krista ako najvyššiu hodnotu ich života a jeho evanjelium ako cestu k dosiahnutiu plnosti. Niekdedy sme, žiaľ, ublížili chlapcom, ktorí nám boli zverení, a miesto toho, aby sme do ich srdc vtlačili tvoj obraz, nechali sme tam stopu vlastného egoizmu.

Uznávam, že dakedy naším komunitám chýbala rehoľná totožnosť, a že naše diela neboli vždy skutočne výchovné a pastoračné. Pokorne a s ľútosťou prosím o odpustenie. Prosím o odpustenie tých, ktorých sme svojimi postojmi sklámali: dobrodincov, spolupracujúcich, destinatárov. Zvlášť prosím o odpustenie mladých, ktorým sme spôsobili nejaké zlo, lebo oni sú dôvodom bytia nášho saleziánskeho života. Ty si nám ich zveril a v donovi Boscovi si nás povolal ponúknuť im „domov, dvor, školu a farnosť.“ Nakoniec prosím o odpustenie za dobro, ktoré sme mohli urobiť a neurobili sme ho.

My ti, Pane, dôverujeme a veríme, že si medzi nami prítomný a že nás sprevádzaš našimi dejinami tak, ako si viedol Kongregáciu a Saleziánsku rodinu až do tejto chvíle.

V teba veríme, v Teba dúfame, iba Teba milujeme.

Mária, matka a učiteľka, otvor nás činnosti Svätého Ducha, ty, odborníčka Svätého Ducha, aby v nás vykonal divy milosti, ktoré už uskutočnil v našich svätých. Tak sa staneme hodnými svojho povolania, ku ktorému nás Pán povolal, a plnosti života, ktorú pre každého z nás Otec pripravil. Amen.

Srdečne vás pozdravujem a prajem vám a vašim mladým taký výchovný a pastoračný rok, ktorý bude bohatý na ovocie svätosti. Nech vás Pán sprevádza a nech vás žehná.

don Pascual Chávez Villanueva

POZNÁMKY

1. JÁN PAVOL II., Príhovor k účastníkom Generálnej kapituly v "L'Osservatore Romano" 13-04-2002, s.5.
2. 25.GK spolubratom saleziánom: 25.GK, č. 137. Dokumenty 25. GK budeme citovať označením 25.GK, sú publikované v AC6 378 (2002)
3. 25.GK 191
4. 25.GK 143
5. JÁN PAVOL II, Príhovor členom Generálnej Kapituly v "L'Osservatore Romano" 13-04-2002, str.5, Por. 25.GK 170
6. 25.GK 196

7. 25.GK 143
8. **JÁN PAVOL II, Príhovor členom Generálnej Kapituly v "L'Osservatore Romano" 13-04-2002, s.5; por. 25.GK 171**
9. **Ako príklad, tu sú niektoré významné listy predchádzajúcich hlavných predstavených o našich svätých a o svätosti: VECCHI Juan E., Experti, svedkovia a tvorcovia spoločenstva, v ACG 363; Pán si nás zsväčuje a posiela, v ACG 365; Svätosť a martírium na úsvite tretieho tisícročia, v ACG 368; Smerom k 25. Generálnej kapitule, v ACG 372; Blahorečenie koadjútora Artemida Zattiho, v ASG 376; VIGANO Egidio, Znovu spoločne naplánujme svätosť, v ACS 303; Svätý Don Bosco, v ACS 310; Don Rinaldi, jedinečný svedok a interpret saleziánskej charizmy, ACG 332; RICCERI LUIGI, Don Rua - výzva k svätosti, v ACS 263.**
10. **JÁN PAVOL II, Príhovor účastníkom Generálnej Kapituly, v " L'Osservatore Romano" 13-04-2002, s.5.**
11. **PAVOL VI, Kázeň pri blahorečení, 29.09.1972.**
12. Por. S 10,11;24.GK 425.
13. **Summarium, č. 425**
14. **INŠTITÚT FMA, Pracovný dokument XXI.GK (Rím 2002), s. 46.**
15. Por. 24.GK 97-98.
16. 23.GK167-168.
17. Por. 23.GK 165-166; 24.GK 91-93.
18. 95 Španielov, 14 Poliakov, 2. V Číne.
19. **JÁN PAVOL II, v Osservatore Romano,12-13 marca 2002, s. 6-7.**
20. Ibidem.
21. Tertulián, Apológia 50, 13: CCL 1,171.
22. ACG 368, s. 13.
23. S 25
24. **NMI, č. 38**
25. 25.GK 191.
26. Z diela Lo Spirito Santo nostra speranza, ed. Paoline, s.88.
27. NMI 38.
28. František Saleský, Traktát o Božej láske, ed. Paoline, str. 215.
29. Grassiano Domenica, Con Maria tutta e tutti come don Bosco, s. 228.
30. Grassiano Domenica, Con Maria tutta e tutti come don Bosco, s. 417.
31. NMI, 30: "poukazovať na svätosť zostáva - viac ako inokedy - naliehavou úlohou pastorácie".
32. **Ján Pavol II, Príhovor k účastníkom Generálnej kapituly, v L'Osservatore Romano 13-04-2002**
33. S 25.
34. NMI 30.
35. **Posolstvo pápeža na začiatku 25.GK: 25. GK 141.**
36. 25.GK 143.
37. 1Kor 12,31b..
38. LG 40.
39. Pavol VI, Sanctitatis clarior, 19-1-1969.
40. NMI 31.
41. Porov. Ef 4,13b.
42. 23.GK 160.
43. Henri d'Hellencourt, v Diario di Bordo.
44. 23. GK 158.
45. 25.GK 143.
- 46.25 GK 146.
47. **JÁN PAVOL II, Discorso durante l'incontro nel Downsview Park, Toronto, L'Osservatore Romano, 29/30 júla 2002, s. 5.**
48. 25.GK 143.
49. 25.GK 144.
50. ŽP V, s. 209.
- 51.Porov. VECCHI Juan, "Andate oltre", Temi di spiritualita giovanile, Elledici, Turin 2002.
52. 23.GK 166.
53. NMI 31.
54. **Tamtiež.**
55. **Porov. tamtiež.**
56. 23.GK 159.
57. **Ján Pavol II, Odkaz k príležitosti začatia XXV. GK, 25. GK 145.**

58. Porov. 23.GK, *Vychovávať mladých k viere. Kapitularne dokumenty (Rím 1990)*, 158-180.
59. 23.GK 162.
60. Bosco Giovanni, *Il giovane provveduto, Opere edite*, vol. XXVI, s. 5. Por. ŽP III, s. 9. [čiastočný slovenský preklad: *Modlitebník pre saleziánske ústavy*, Bratislava 1945, s.3. - poz.prekl.].
61. 23.GK 165.
62. X sympóziium biskupov Európy. *Záverečné posolstvo*, 2,a.
63. NMI 9.
64. 23.GK 168.
65. *Znovu začať od Krista. Inštrukcia Kongregácie pre Inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života*, 19-05-2002, č.24.
66. 23.GK 173.
67. 23.GK 169.
68. 23.GK 170.
69. NMI 43.
70. 25.GK 145.
71. 23.GK 179.
72. NMI 50.
73. 23.GK 177.
74. 23.GK 157.
75. **Záverečný príhovor 25.GK: 25.GK, 184.**
76. ACG 363, s. 17.
77. 24.GK 104.
78. ACG 363, s. 23-24.
79. 25.GK 25.
80. 25.GK 168.
81. *Positio*, s. 253.
82. *Positio*, s. 182.
83. *Positio*, s. 88.
84. *Positio*, s. 151.
85. *Grassiano Domenica, Con Maria tutta e tutti come don Bosco*, s. 40-41.
86. Chavez Pasqual, *Prezentácia dokumentu "Saleziánska komunita dnes"*. Dokumenty kapituly ACG 378 (2002), s. 20.
87. 25.CG 196.
88. 25.GK 7.
89. FMA, *Pracovný dokument na XXI GK, Rím 2002*, s. 48.
90. Kard. Eduardo MARTÍNEZ SOMALO, *príhovor na 25.GK*, 25.GK 150.
91. *Z don Boscovych spisov v Dodaktu k Stanovám a Všeobecným pravidlám Spoločnosti svätého Františka Saleského*, 1984, s.259-262.

OBSAH

Súhrn šťastných okolností	6
1. Svätosť, trvalé dedičstvo našej saleziánskej rodiny	7
1.1. Po stopách dona Bosca	7
1.2. Naše posvätenie: dar a výzva	10
2. Vychovávateľia k svätosti	13
2.1. Svätosť - ponuka saleziánskej výchovy	14
2.2. Výchovný proces vo svetle saleziánskej spirituality	18
3. Svätosť prekvitá v komunite	22
3.1. Ozveny 25GK	22
3.2. Podnety troch nových blahoslavených	24
<i>Blahoslavený Artemide Zatti</i>	25

<i>Blahoslavený Alojz Variara</i>	26
<i>Blahoslavená Mária Romerová</i>	27
4. Výzva k revízi	27
4.1. Pocta konkrétnosti	28
4.2. Revízia, ktoré sa stáva modlitbou	30
Poznámky	33

Sadzba a tlač Vydavateľstvo don Bosco

Len pre vnútornú potrebu Saleziánskej rodiny